

Kanjertraining en Pesten

Het pestprotocol

Verkorte versie

Obs De Regenboog Oudenbosch

Pesten of plagen?

Kinderen kunnen elkaar om vele redenen pesten. Dit kunnen lichamelijke kenmerken zijn zoals een wijnvlek, gezet zijn, een donkere huidkleur hebben etcetera. Maar ook dingen als een accent, goed of juist slecht kunnen leren of verlegen zijn kunnen leiden tot pestgedrag. Er zijn vele verschillende eigenschappen waarmee kinderen gepest kunnen worden.

Pesten is iets anders dan plagen. Plagen gebeurt tussen ongeveer gelijkwaardige of even sterke partners en gebeurt naar beide kanten, dus er is niet een plager en een geplaagde maar de kinderen plagen elkaar. En beide partijen zien het plagen vaak meer als een spel of een lolletje. De bedoelingen van het kind dat plaagt, zijn niet slecht, al kan een plagerij soms best even pijn doen. Bij pesten daarentegen is er sprake van een ongelijke machtsverhouding. De pester heeft macht over het kind dat gepest wordt. De pester heeft - bewust dan wel onbewust - de bedoeling om zijn slachtoffer te kwetsen.

Wat is pesten?

Onder pesten wordt verstaan: het langdurig uitoefenen van geestelijk en/of lichamelijk geweld door een persoon of een groep tegen een eenling die niet in staat is zich te verdedigen.

Pesten kan vele vormen aannemen. Kinderen kunnen worden nageroepen, uitgescholden of belachelijk gemaakt worden. Soms worden kinderen ook vernederd of wordt er geslagen, geschopt en geknepen. Maar pesten kan ook een passievere vorm aannemen, waarbij het kind wordt buitengesloten en genegeerd, iets wat net zo pijnlijk kan zijn als schelden of slaan. Pesten komt ook niet af en toe voor, zoals plagen, om daarna weer enige tijd te verdwijnen. Pesten gebeurt vaak, soms dagelijks.

Bij het directe pesten zijn een 'pester' (de persoon of groep die negatieve handelingen verricht, agressief is) en een 'gepeste' (de persoon die de pesterijen ondergaat) betrokken. De gepeste is het doel van de agressie. Dit kind is vaak sociaal niet aanvaard in de groep en staat relatief hulpeloos ten opzichte van de agressie door meestal te passief en soms te provocerend te reageren.

Maar ook anderen in de omgeving van de pester en de gepeste, zoals ouders, leerkrachten en de rest van de groep/klas, spelen een grote rol in het pestgedrag. Zij laten het pesten gebeuren, grijpen niet in en geven hierdoor zowel de pester als de gepeste het idee dat deze situatie normaal is. Dat de

pester het recht heeft te pesten en dat de gepeste het pesten maar gewoon moet ondergaan. Vaak ontstaat er hierdoor bij kinderen die gepest worden het idee dat het hun eigen schuld is.

Wat is digitaal pesten?

Digitaal- of cyberpesten is het pesten via de digitale (virtuele wereld) media. Het betreft het opzettelijk zwart maken of afkraken van de leerling door middel van vervelende/negatieve commentaren of juist het groepsgewijs negeren van juist één leerling. Alle sociale media maken het heel gemakkelijk voor de kinderen om allerlei foto's te laden en gelijk met de wereld te delen.

Voorbeelden van digitaal pesten: dreigmails, vervelende WhatsApp berichten, foto's of video's die ineens online staan waar kinderen niet zo best of zelfs slecht op staan. Bedreigingen, schelden naar het kind via chatruimten. Anti pagina's gemaakt over een leerling waar iedereen commentaren op mag geven behalve die leerling zelf.

Er zijn een paar grote verschillen tussen gewoon (klassiek) pesten en cyberpesten. De anonimiteit is het belangrijkste verschil. Dit maakt het erg bedreigend, omdat de leerling niet weet wie hem/haar pest. Ook het feit dat het kind bijna niet aan zijn kwelgeest kan ontsnappen, is een belangrijk verschil. Als de leerling op school wordt gepest, kan hij/zij naar huis. Bij cyberpesten wordt de leerling tot in zijn/haar eigen slaapkamer gevolgd. Ook daar voelt het kind zich niet meer veilig. Ook blijft de boodschap veel langer hangen voor andere leerlingen van school: deze staat immers op internet. Het vervolg vindt vaak plaats op school: met echte ruzies en scheld- of vechtpartijen. Daarnaast ziet de pester vaak zelf niet wat de gevolgen zijn van zijn of haar daden.

Deze verschillen maken cyberpesten vaak nog ingrijpender dan gewoon pesten.

Preventieve maatregelen tegen pesten: Kanjertraining

Ons team is geschoold in de Kanjermethode. Elke week geven we de kinderen hierin les. De Kanjertraining is (voorlopig) goedgekeurd door het Nederlands Jeugdinstituut als anti-pestprogramma. Ook de Kanjervragenlijst (die nauw aansluit bij de Kanjertraining) is positief beoordeeld door de Commissie Testaangelegenheden Nederland (COTAN). Dit leerlingvolgsysteem meet negatieve intenties, ongelukkig sombere gevoelens, onrustig verstorend gedrag en hulpvaardig sociaal gedrag. Deze training heeft ons veel geleerd over groepsprocessen: actief omgaan met het gedrag van de gepeste, de pester en de meelopers. Uiteindelijke doel van de training; een sfeer van vertrouwen, veiligheid, rust en wederzijds respect op onze school waarborgen. De 5 belangrijkste Kanjerregels zijn: We vertrouwen elkaar, we helpen elkaar, we werken samen, we hebben plezier en

we doen mee.

Deze 5 regels hangen d.m.v. een Kanjerposter zichtbaar in iedere klas en in de gemeenschappelijke ruimten van onze school. Daarnaast zijn de door de kinderen zelf opgestelde klassenregels in het begin van het schooljaar zichtbaar in de klas. De kinderen en de leerkracht(en) hebben de regels ondertekend met een handtekening. Zij proberen zich het gehele schooljaar hieraan te houden

De leerkrachten zijn bekend met de website Pestweb.nl voor klassiek pesten en Digitaalpesten.nl voor digitaal pesten.

Wanneer er toch nog gepest wordt, volgen wij een vast stappenplan:

Melden van pesten

Regel A:

Een belangrijke stelregel is, dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken.

Vanaf groep 1 brengen we dit kinderen al bij:

> je mag niet klikken, maar.....

als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

Regel B:

Een tweede stelregel is, dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle kinderen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Regel C:

Samenwerking met ouders.

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg, dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is niet de bedoeling, dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind te komen oplossen en in discussie te gaan met de pester en zijn/haar ouders. Dat kan de problemen onnodig verergeren. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleg voeren met de betrokken ouders. De inbreng van de ouders moet vooral zijn: het melden van pesten, het aanreiken van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak van school.

Aanpak van ruzies en pestgedrag

Wanneer kinderen ruzie hebben en/of elkaar pesten proberen wij:

Stap 1:

De kinderen er eerst zelf (en samen) uit te laten komen. Op de Regenboog leren de kinderen in de Kanjertraining, hoe je ruzies op kunt lossen.

Stap 2:

Op het moment dat een van de kinderen er niet uitkomt, vertelt hij/zij het probleem aan ons, want een ruzie of 'pestprobleem' moet voor iedereen naar tevredenheid worden opgelost.

Stap 3:

Wij brengen de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en proberen samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en nieuwe afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie bij consequenties: fase 1, 2, 3, 4).

Stap 4:

Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag nemen we duidelijk stelling en houden een bestraffend gesprek met het kind dat pest/ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties: fase 1, 2, 3, 4).

Ook noteren we de naam van de pester in het leerlingvolgsysteem Eduscope van de school. Hierin staat een mapje "pesters". We noteren hierin door wie, tegen wie en wanneer gepest is, de toedracht van het pesten en de sanctie die wij geven. Bij de derde melding in Eduscope binnen 4 weken worden de ouders op de hoogte gebracht van de ruzie/het pestgedrag. Van deze termijn wijken we af als we zien dat het pesten door hetzelfde kind of dezelfde kinderen regelmatig terugkeert, maar dan in een periode langer dan 4 weken.

Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

Wij bieden altijd hulp aan de gepeste en begeleiden de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen. *

Aanpak van digitaal pesten

Wanneer we signaleren dat een leerling digitaal wordt gepest, ondernemen we de volgende stappen:

Stap 1:

We gaan eerst in gesprek met de gepeste leerling en nemen direct contact op met de ouder(s) van de gepeste leerling;

Stap 2:

We adviseren de gepeste leerling en zijn/haar ouders bewijzen te verzamelen van chatgesprekken, smsjes, mailtjes of Whatsapp berichten en de naam, leeftijd, e-mailadres, nickname van de pester;

Stap 3:

Na bewijs stellen we de pester en ouders van de digitale pester op de hoogte;

Stap 4:

We gaan daarna in gesprek met de pester en gepeste leerling

Stap 5:

We vragen de uitdrukkelijke medewerking van de ouder(s)/verzorger(s) om erop toe te zien dat het digitale pesten stopt;

Stap 6:

We noteren de naam van de pester in het leerlingvolgsysteem Eduscope van de school. Hierin staat een mapje "pesters". We noteren hierin door wie, tegen wie en wanneer gepest is, de toedracht van het pesten en de sanctie die wij geven.

Stap 7:

We vragen de gepeste leerling regelmatig hoe het gaat om na te gaan of het pesten daadwerkelijk is gestopt;

Stap 8:

Blijkt dat het digitale pesten doorgaat dan verbinden we als school hier consequenties aan. (Zie bij consequenties: fase 1, 2, 3, 4). Dit delen we ook aan de ouders mee.

Consequenties voor de pester

Wij hebben het idee, dat er wellicht sprake is van pesten:

In een dergelijk geval stellen we een algemeen probleem aan de orde om langs deze weg bij het probleem in de klas te komen.

Wij zien dat een kind wordt gepest (of de gepeste, of medeleerlingen, of ouder komen het melden) en vervolgens leveren stap 1 t/m 4 geen positief resultaat op voor de gepeste:

We nemen duidelijk een stelling in. De straf is opgebouwd in 4 fases; afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering toont in zijn/haar gedrag. Indien wenselijk overleggen we vooraf met collega's en/of de gedragscoördinator over de meest geschikte actie.

Fase 1:

- een of meerdere pauzes binnen blijven met strafwerk;
- nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn;
- een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem;
- door gesprek: bewustwording voor wat hij/zij met het gepeste kind uithaalt;
- afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het eind van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde;
- De leerling buiten de klas plaatsen terwijl het kind het reguliere schoolwerk zelf maakt.

We hebben een gesprek met de ouder(s) over bovenstaande actie(s) en terugkoppeling over het gedrag van de leerling n.a.v. bovenstaande actie(s) gehad en hebben nadrukkelijk de medewerking van de ouder(s) om een einde aan het pestprobleem te maken gevraagd. We hebben met collega leerkrachten overleg gevoerd over de juiste wijze van aanpak van het pestgedrag, de gedragscoördinator en m.a.w. de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem:

Fase 2:

Bij aanhoudend pestgedrag kunnen we deskundige hulp inschakelen zoals de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Fase 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kunnen we er voor kiezen een kind in een andere groep te plaatsen binnen de school. Dit kan alleen de school besluiten.

Fase 4:

In extreme gevallen schorsen of verwijderen we een kind.

Zie Protocol "Schorsing, verwijdering en weigering van leerlingen op obs De Regenboog".

Bemiddelen

Kinderen hebben wel eens een conflict waarbij zij er niet zelf uit lijken of denken te komen. Een bemiddelaar kan in zo een situatie helpen. Deze helpt door middel van een aantal stappen de kinderen zelf tot een voor iedereen werkende en aanvaardbare oplossing te laten komen.

Voor de aanpak van Bemiddelen zie bijlage 4 van het (uitgebreide) Pestprotocol en voor gedetailleerde informatie hoofdstuk 3.6 Handleiding Kanjertraining Basisonderwijs Conflictbeheersing.

Meidenvenijn

Meidenvenijn wordt gekenmerkt door het uitoefenen van macht en daarbij kijken hoe ver je kunt gaan. Lukt het je om macht uit te oefenen, krijg je status. Bij jongens wordt de pikorde vaak bepaald door de fysieke prestaties. Bij meisjes is status gebaseerd op relaties. Meisjes zijn dan ook gericht op het versterken van relaties. Dat is hun sterke kant, maar tegelijkertijd een punt waarop ze extra kwetsbaar zijn. En dus is dat ook het terrein waarop ze hun strijd voeren. De hoogste status die je als meisje in een groep kunt bereiken is die van queenbee of bijenkoningin. De status van de queenbee valt of staat bij haar entourage ofwel de wannabe's. De wannabe's zijn meisjes die eigenlijk ook heel graag queenbee zouden willen zijn, maar om welke reden dan ook - geld, schoonheid, sociale vaardigheden – waarschijnlijk nooit zullen worden. Toch hebben deze wannabe's wel een zekere status want zij horen bij het meest gewenste meidenclubje van de klas. Een fijne positie? Nee, de queenbee moet op haar hoede zijn om niet van haar troon te worden gestoten door een van haar wannabe's. Doet een van de wannabe's een coupepoging, dan moet dat onmiddellijk worden afgestraft. De coupepleger valt dan tijdelijk of permanent uit de gratie en aan de anderen worden extra gunsten verleend. Lukt het die meisjes daadwerkelijk om queenbee te worden, dan zie je nog wel eens dat hun moeders zo trots zijn op de bereikte status, dat ze het negatieve gedrag van hun dochter helemaal niet zien of gewoon voor lief nemen.

Meidenvenijn kan niet alleen worden opgelost. Een rechte rug van het volledige team, directie, en

bestuur is noodzakelijk. Meisjes voeren immers strijd via relaties. Dat betekent dat de school geconfronteerd kan worden met veel boze reacties van willekeurige kanten.

Voor de aanpak van meidenvenijn zie bijlage 5 van het pestprotocol en voor gedetailleerde informatie hoofdstuk 3.9 Meidenvenijn Handleiding Kanjertraining Basisonderwijs.

* Voor uitgebreide informatie over de gepeste leerling, de pester, de rol van de ouders en die van de leerkrachten/directie verwijzen wij u naar het (uitgebreide) pestprotocol.